

УДК: 351:83

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.52>**Р. І. Міщенко**

заступник начальника відділу публічних закупівель та постачання
завідувач відділення планування та закупівель
Національної академії внутрішніх справ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У статті обґрунтовано, що розробка заходів, орієнтованих на вдосконалення системи публічних закупівель має бути стійкою, системною та стати головною умовою для підвищення її ефективності загалом. Тому визначено, що одним із напрямів вирішення проблеми підвищення ефективності державного управління системи публічних закупівель є розробка і реалізація комплексного підходу щодо формування, розвитку та імплементації в практичну площину науково обґрунтованих концептуальних підходів державного управління системою публічних закупівель, які передбачають реалізацію сукупності заходів, комплексних механізмів й інструментів щодо розвитку цієї системи, подолання корупційних намірів та посилення ролі державного фінансового контролю. Представлено авторські описові концептуальні підходи до державного управління системою публічних закупівель, які включають: комплексний підхід до імплементації системи заходів, орієнтованих на вдосконалення механізмів й інструментів функціонування безпосередньо системи публічних закупівель в частині: формування підсистеми "електронного магазину"; захист соціально-економічних інтересів державних замовників; постійне стимулювання ефективності розміщення державного замовлення; дотримання принципу двоскладових державного контракту; розробка механізму "двох переможців"; активізації практики проведення "спільних торгів"; запобігання зловживанням, боротьба із корупцією, та налагодження системи державного фінансового контролю для сприяння використанню бюджетних коштів. У свою чергу важлива роль відводиться безпосередньо незалежному та громадському контролю, який повинен виконувати функцію "лакмусового папірця" та своєчасно сигналізувати про виникаючі відхилення від правил й процедур щодо проведення публічних закупівель, активізувати органи влади на реалізацію основних положень визначених концептуальних підходів. Запропоновані напрями вдосконалення механізмів державного регулювання в системі публічних закупівель можливі за належного нормативного правового забезпечення. На підтримку кожного запропонованого заходу необхідно вдосконалення чинних або ж створення нових законів та підзаконних актів.

Ключові слова: публічні закупівлі, система, державне управління, замовлення, механізми, економіка.

Постановка проблеми. Питання публічних закупівель нині одна з найгостріших проблем, що давно вийшла далеко за межі суто фінансово-економічної тематики й потребує розв'язання на державному рівні шляхом подолання низки проблем, пов'язаних, у першу чергу, з нормативно-правовим та інституційними механізмами й організацією дієвого контролю за їх функціонуванням. Виявлення тенденцій та аналіз етапів формування

системи публічних закупівель показали, що ця система має динамічний характер. Тому розробка заходів, спрямованих на вдосконалення системи публічних закупівель, має бути постійною, системною і стати невід'ємною умовою підвищення її ефективності в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів регулювання системи публічних закупівель присвячено праці таких авторів, як Г. Вестрінг [2], І. Влялько [3], А. Галушак [4], Н. Дроздова [5], В. Зубар [6],

І. Лопушинський [7], О. Міняйло [8], О. Турченко [9], І. Школьник [10] та ін. У контексті реалій ринкових трансформацій в Україні ряд питань щодо функціонування механізмів державного управління системою публічних закупівель ще залишаються недостатньо дослідженими. На сьогодні не розкритими залишаються питання щодо інструментів реалізації механізмів державного регулювання системою публічних закупівель, формування фінансового механізму, інституціональних принципів та підходів до управління у сфері публічних закупівель, визначення правових чинників та економічних стимулів для їх розвитку.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо розробки концептуальних положень розвитку державного управління системою публічних закупівель.

Виклад основного матеріалу. Одним із напрямів вирішення проблеми підвищення ефективності державного управління публічними закупівлями є розробка та реалізація комплексного підходу до формування, розвитку й упровадження в практику цілісної науково обґрунтованої системи публічних закупівель, яка має утримувати низку заходів, механізмів та інструментів щодо вдосконалення функціонування цієї системи, подання корупції та посилення ролі державного фінансового контролю. Такий підхід до подолання наявних проблем у сфері публічних закупівель відповідно до результатів проведеного аналізу сприятиме загальному підвищенню ефективності системи публічних закупівель.

В основу пропонування концептуальних підходів покладено низку положень впровадження яких дозволить суттєво покращити процеси державного управління системою публічних закупівель за державні кошти на основі удосконалення механізму нормативно-правового регулювання як процедури публічних, так і процедури контролю за всіма етапами їх протікання.

У цілому в даних положеннях відображено наступне:

Визначення термінів (1. Загальні засади розвитку системи публічних закупівель.

2. Мета та основні завдання. 3. Напрями удосконалення системи публічних закупівель. 3.1. Система органів виконавчої влади та інституцій у сфері публічних закупівель. 3.2. Механізми публічних закупівель за бюджетні кошти. 3.3. Антикорупційні заходи. 3.4. Контроль за процесом публічних закупівель за бюджетні кошти. 3.4.1. Державний фінансовий контроль. 3.4.2. Незалежний і громадський контроль. 4. Забезпечення реалізації: правове; наукове; інформаційно-просвітницьке. 5. Етапи реалізації. 6. Очікувані результати від реалізації).

Докладніше зупинитися на висвітленні сутності кожного із запропонованих заходів, що спрямовані на поліпшення самого механізму публічних закупівель.

1. Активізація практики проведення "спільних торгів".

Положення чинного законодавства передбачають, що два й більше замовників уповноваженого органу мають право здійснювати розміщення замовлень на поставки однойменних товарів шляхом проведення спільних торгів. Права, обов'язки та відповідальність замовників, уповноважених органів під час проведення спільних торгів і порядок проведення спільних торгів визначаються угодою сторін відповідно до Цивільного кодексу України.

У зв'язку з цим необхідно в якості заходів з удосконалення системи публічних закупівель розвивати механізм проведення спільних торгів і здійснити розробку переліку товарів, робіт і послуг, закупівлю яких вищі органи виконавчої влади здійснюватимуть шляхом проведення спільних торгів. Вважаємо, що, дійсно, впровадження практики спільних торгів сприятиме:

– збільшенню обсягів замовлення, і як наслідок більш значному економічному ефекту закупівлі, вигіднішим умовам публічних контрактів;

– формуванню умов для створення загального середовища спільного розміщення замовлення і вироблення порядку взаємодії органів державної влади в ході розміщення замовлень для публічних потреб;

– зменшенню фінансових і трудових витрат на організацію процедури розміщення замовлень.

Як пілотний проект в даному напрямі ми пропонуємо впровадження спільних торгів на державному рівні в інтересах публічних органів виконавчої влади шляхом видання нормативного правового акта Уряду України про проведення спільних торгів для потреб усіх публічних органів виконавчої влади на товари, технічні та якісні характеристики яких відповідатимуть потребам усіх публічних органів виконавчої влади незалежно від напрямку діяльності. Наприклад, до таких товарів можна зарахувати товари, потребу в яких відчувають усі замовники – папір, канцелярське приладдя, картриджі для всіх видів принтерів. З одного боку, відбувається штучне збільшення масштабів закупівлі, що обмежує можливість участі у процедурі представників малого бізнесу, з іншого – укрупнення замовлення істотно скорочує витрати бюджету на організацію процедур розміщення замовлення, трудових витрат. Складно переоцінити економічну вигоду і дисконт від масштабних контрактів [2-4].

При цьому ймовірність значної ефективності спільних торгів висока тільки в тому випадку, коли відповідні групи замовників, а також схожі потреби даних замовників, виявлено належним чином, в іншому випадку можливий зворотний ефект, коли через неузгодженість і роз'єднаність дій замовників під час проведення спільних торгів, ефективність закупівлі зменшуватиметься разом з економією за результатами таких торгів.

2. Визначення уповноважених органів.

Одним із пріоритетних напрямків у вдосконаленні механізму регулювання публічних закупівель, на нашу думку, є перехід до системи розміщення замовлення через спеціально створені уповноважені органи, які матимуть ексклюзивне право на розміщення замовлень для потреб інших замовників.

Визначення уповноваженого на розміщення замовлення органу виконавчої влади передбачає ряд істотних переваг, до яких належать:

- можливість ефективного розміщення державного замовлення шляхом отримання найбільш вигідної вартості державного контракту за рахунок обсягів закуповуваних товарів, робіт і послуг;

- можливість впливу на ефективність замовлення шляхом вибору способу розміщення державного замовлення;

- можливість реалізації однієї з основних цілей удосконалення системи публічних закупівель – збільшення частки конкурсного розміщення замовлення для публічних і регіональних потреб;

- економія бюджетних коштів, призначених для оплати праці службовців, що забезпечують проведення публічних закупівель, або спеціалізованих організацій з проведення відкритих конкурсів та аукціонів;

- збільшення ефективності реалізації зекономлених коштів для забезпечення публічних потреб;

- зменшення корупції під час розміщення державного замовлення;

- розв'язання проблеми з кваліфікованим персоналом, що обслуговує систему публічних закупівель.

Так як, на нашу думку, визначення уповноважених на розміщення замовлення органів є одним із основних інструментів підвищення ефективності системи публічних закупівель, доцільно встановити перелік товарів, робіт і послуг, які за своїми якісними, технічними та іншими характеристиками дозволяють використовувати універсальні й найпростіші механізми розміщення замовлень. Підхід до поетапної реалізації визначення державного уповноваженого органу дозволить вибудувати ефективнішу практику розміщення замовлення і уникнути значних провалів у постачанні публічних замовників.

3. Упровадження механізму "двох переможців".

Дослідження зарубіжного досвіду показало високу ефективність системи конкурсної процедури "двох переможців". На наш погляд, упровадження зазначеної практики в Україні може стати наступним кроком на шляху вдосконалення механізмів регулювання публічних закупівель. Так як дана система передбачає виконання одного державного контракту двома постачальниками, в ході розміщення замовлення державний замовник може вибрати найвигідніші умови виконання шляхом зіставлення якісних, технічних показників продукції, що поставляється,

робіт, послуг. Спільне виконання державного контракту стимулює постачальників в умовах конкуренції до сумлінного виконання зобов'язань, змагального характеру виконання зобов'язань за державним контрактом. При цьому необхідно зазначити, що в умовах, коли виконавцями за державним контрактом є два постачальники, у контракт не повинні закладатися чіткі пропорції розподілу замовлення, а вибір на користь того чи іншого постачальника повинен проводитися з певною періодичністю за підсумками аналізу діяльності постачальників і виконання ними умов державного контракту. Спираючись на зарубіжний досвід, такий підхід до розміщення замовлення є стимулом до суттєвого збільшення ефективності розміщення замовлень. В даний час система "двох переможців" передбачена українським законодавством у вкрай вузькій сфері, але, на нашу думку, є одним із оптимальних інструментів підвищення ефективності вже на стадії виконання державного контракту, тоді як у нинішніх умовах постачальник, який отримав перемогу в конкурсі та уклав державний контракт, випадає з конкурентної сфери й часто знижує ефективність і якість своєї діяльності, заявленої на етапі проведення процедури розміщення замовлення. Крім того, державний замовник, що розмістив стратегічно важливе замовлення для виконання певної державної функції з відбором двох переможців, отримує можливість застрахувати себе від несумлінності одного постачальника і своєчасно розмістити замовлення, тоді як нинішнього часу державний замовник, який зіткнувся з недобросовісним постачальником, розриває державний контракт і зобов'язаний знову провести процедуру розміщення замовлення, що потребує певного часу і призводить до простою в реалізації публічних функцій [11].

4. Упровадження принципу двоскладових державного контракту.

Збільшення терміну розміщення замовлення є одним із інструментів, що сприяють загостренню конкуренції за право виконання державного контракту. Вважаємо, що даний підхід може стати стимулом для постачальників продукції

(робіт, послуг) для публічних потреб та ефективним інструментом виконання плану розміщення замовлення. Оскільки ефективність постачальника передбачає високу якість товарів (робіт, послуг), стислі терміни постачання, виконання або надання послуг (якщо інше не встановлено державним замовником), наявність гарантійних зобов'язань, післядоговірного обслуговування, а також послідовне та методичне виконання всіх умов державного контракту, розміщення додаткових обсягів замовлення у чинного постачальника позитивно позначиться на ефективності закупівельного процесу в цілому. Доцільно зазначити, що даний захід може бути впроваджено в існуючу практику тільки в належних умовах бюджетного процесу. Також вважаємо, що реалізація даної пропозиції можлива за умови належного контролю за діяльністю державного замовника щоб уникнути різних зловживань. Крім того, дана пропозиція потребує суттєвого перегляду положень Бюджетного кодексу в частині визначення строків укладання публічних контрактів.

5. Стимулювання ефективності розміщення державного замовлення.

Створення для публічних замовників можливості використання зекономлених коштів від ефективного розміщення замовлення коштів. У даний час однією з основних проблем розміщення державного замовлення, на нашу думку, є те, що в державного замовника бракує стимулу до ефективного використання бюджетних коштів, до економії коштів у ході розміщення замовлення. Відсутність такого стимулу закладено в самій системі бюджетування закупівель для публічних потреб. Замовник, що розмістив замовлення на найбільш вигідних умовах і отримав економію в розмірі 20 %, не має нормативно-правової основи, яка зумовлює подальше використання зекономлених коштів. Відповідно до бюджетного законодавства дані кошти наприкінці фінансового року спрямовуються до бюджету, а державний замовник має ризик отримати зменшене фінансування в майбутньому році з огляду на те, що в поточному році кошти, заявлені державним замовником, не було витрачено в повному обсязі.

Таким чином, одним із пріоритетів держави під час формування ефективної системи публічних закупівель має стати створення умов, які стимулюватимуть державного замовника до ефективного використання бюджетних коштів. На нашу думку, розв'язання цієї проблеми пов'язано з можливістю направляти зекономлені кошти не лише в державну скарбницю, а частково й на реалізацію власних потреб державного замовника, а також на матеріальне заохочення співробітників державного замовника, ефективно здійснити розміщення замовлення. При цьому доцільно пов'язати матеріальне заохочення та кількість виділених на потреби державного замовника коштів так, щоб це не стало приводом для чиновників закуповувати найдешевші товари, роботи й послуги, навмисно збільшуючи початкову (максимальну) ціну контракту, сподіваючись на велике грошове заохочення [5-6].

Даний механізм доцільно реалізувати таким чином, щоб матеріальне заохочення співробітників розраховувалося за підсумками року, а кошти, зекономлені завдяки ефективному розміщенню державного замовлення, могли частково використовуватись протягом усього року.

6. Захист інтересів публічних замовників та застосування інших критеріїв оцінки постачальників.

Слід зазначити, що в законодавстві недостатньо норм, які можуть захистити замовника від недобросовісного постачальника. Проте у зв'язку з відходом від такого дискримінаційного критерію під час конкурсного відбору постачальника, як досвід здійснення поставок товарів, надання послуг, виконання робіт необхідно введення іншого ефективного й недискримінаційного щодо учасників розміщення замовлення інструменту. В якості такого інструменту нами запропоновано ввести додатковий критерій оцінки конкурсної заявки, які дозволять судити про благонадійність постачальника: "кваліфікація кадрового складу".

Даний критерій є відображенням досвіду і кваліфікації постачальника, але не є дискримінаційним. Пропозиція учасника ґрунтується на тому, що в більшості випадків оцінка за критерієм "якість і кваліфіка-

ція" проводиться з урахуванням кадрового складу і потенціалу колективу учасника розміщення замовлення. У зв'язку з цим можливо здійснити своєрідну "легалізацію" критерію оцінки і зіставлення з метою розширення можливості об'єктивної оцінки поданих на конкурс заявок [8].

7. Формування системи "електронного магазину".

Сучасне законодавство про розміщення замовлень передбачає застосування мережі Інтернет для розміщення замовлень. На наш погляд, рівень розвитку сучасних технологій потребує нових інструментів і механізмів державного управління та взаємодії з бізнесом. Вважаємо, що ступінь інформатизації органів державної і регіональної влади вже достатня для впровадження нового способу розміщення замовлення. Назва запропонованого способу розміщення замовлення – "Електронний магазин" дозволить, на нашу думку, організувати нову форму взаємодії замовника і постачальника товарів, послуг через мережу Інтернет. Суть взаємодії в тому, що замовник буде наділений правом розміщення замовлення без будь-яких установлених Законом процедур у тому разі, якщо розміщення замовлення здійснюється в електронному магазині. Для того, щоб стати постачальником в електронному магазині, постачальник зобов'язаний пройти акредитацію та конкурсний відбір. Відбір постачальника для електронного магазину має здійснюватися уповноваженим публічними або місцевими органами влади згідно з процедурою відбору, встановленою Урядом України. Маємо думку, що реалізація даного проекту потребує поділу замовлень на державний і регіональний рівні за територіальною ознакою. Тобто доцільно організувати електронний магазин для замовників державного рівня, а також окремо для кожного суб'єкта України. Подібні схеми вже застосовуються в таких країнах, як Канада, США. Відмінність запропонованої нами схеми від уже існуючих полягає в тому, що електронний магазин формуватиметься не для індивідуального замовника, а для всіх замовників регіонального чи державного рівнів. На наш погляд, щодо одного виду товарів

в електронному магазині слід передбачити не менше трьох постачальників з пропозицією ціни в одному рівні або несуттєвою різницею. При цьому замовник матиме право вільного вибору між постачальниками і пропонуваними товарами. На нашу думку, дана норма, не завдаючи шкоди принципам конкуренції, дозволить сформулювати сприятливі умови для підвищення прозорості закупівель [10].

Наразі в Україні вже зроблено перші кроки у цьому напрямку – введено процедуру “електронний реверсивний аукціон” та розроблені нормативні акти щодо регулювання діяльності електронних торговельних майданчиків [9].

Перш за все запропоновані напрями вдосконалення механізмів державного регулювання в системі публічних закупівель можливі за належного нормативного правового забезпечення. На підтримку кожного запропонованого заходу необхідно вдосконалення чинних або ж створення нових законів та підзаконних актів. З огляду на це вважаємо за доцільне враховувати важливість і цілісність чинної нормативно-правової основи, щоб нові положення законодавства не спотворювали сутність і основну концепції системи публічних закупівель, щоб законодавство забезпечувало основоположні принципи відкритості, рівності, прозорості, конкурентності та ефективності публічних закупівель.

Загальні принципи проведення публічних закупівель та їх практичне здійснення можуть мати істотні відмінності. У сфері публічних закупівель основною причиною таких відмінностей стають зловживання, що обумовлюють вибір неоптимального постачальника продукції. Як показують результати проведених досліджень, державні закупівлі – одна з найбільш корумпованих сфер діяльності держави. У першу чергу, це стосується країн, що розвиваються і країн з перехідною економікою, включаючи Україну [11].

Корупція в системі розміщення замовлення є однією зі зловбодених проблем державного управління. Держава нині стала на шлях вироблення нових механізмів протидії корупції. Активізація державної діяльності в даному напрямі

пов’язана, зокрема, з усвідомленням суспільством і державою того факту, що корупція обмежує економічне зростання, перешкоджає розвитку підприємництва, створює несприятливі умови для інвесторів [6]. Зазначимо, що на разі Україна переживає етап формування нормативно-правового та інституційного бар’єру на шляху корупції й побудови цивілізованих взаємовідносин на всіх напрямках фінансово-господарської та соціально-економічної діяльності.

У результаті проведеного дослідження з’ясовано, що важливим пріоритетним напрямом удосконалення системи публічних закупівель є розробка та реалізація заявленого концептуального підходу, який можливо визначити як систему принципів підвищення ефективності функціонування регіональних і місцевих структур, підприємств і організацій на основі оптимізації закупівельних операцій.

Висновки. Таким чином, запропонована авторська описова модель концептуального підходу до державного управління системою публічних закупівель передбачає впровадження системи заходів, спрямованих на вдосконалення механізмів та інструментів функціонування самої системи публічних закупівель; протидію зловживанням та боротьбі з корупцією й на вдосконалення системи державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів. При цьому важлива роль відводиться незалежному й громадському контролю, який має виконувати функцію “лакмусового папірця” й своєчасно сигналізувати про відхилення від правил і процедур проведення публічних закупівель та активізувати органи державної влади на реалізацію основних положень концептуального підходу.

Список використаної літератури:

1. Прядко В. В. Фінансово-економічні механізми формування ринку публічних закупівель. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?p=40&w=&op=8>
2. Westring G., Jadoun G. Public Procurement Manual. International Training Centre of the ILO Turin – Italy, 1996. 302 p.
3. Влялько І. В. Правове регулювання публічних закупівель в ЄС : автореф.

- дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 "Міжнародне право" / І. В. Влялько. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2009. 20 с.
4. Галуцак М. Практичні проблеми, породжені недосконалістю законодавчого регулювання закупівель за державні кошти в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 2 (35). С. 41–52.
  5. Дроздова Н. Г. Державна політика у сфері публічних закупівель: стан та перспективи реалізації. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/IA/e-journals/tppd/2010-6/zmist/R_5/Drozдова.pdf
  6. Зубар В. В. Формування механізму управління системою публічних закупівель в Україні : автореф. дис. ... канд. наук держ. упр. : 25.00.02 "Механізми державного управління" / В. В. Зубар. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2010. 25 с.
  7. Лопушинський І. П. Електронні закупівлі як складова електронного урядування в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2013. №1. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Ttpdu/2013_1/index.htm
  8. Міняйло В. П. Аналіз і контроль процедур публічних закупівель. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2009. № 647. С. 125–129.
  9. Турченко О. Г. Правове регулювання публічних закупівель товарів, робіт та послуг Європейського Союзу (зближення законодавства з правом ЄС): автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.01 "Міжнародне право" / О. Г. Турченко. Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2008. 20 с.
  10. Школьник І. О. Проблеми організації системи публічних закупівель в Україні. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*: зб. наук. праць / ДВНЗ "УАБС НБУ". Суми, 2009. Вип. 27. С. 21–29.
  11. Лайко О. І. Державне регулювання публічних закупівель в Україні в умовах реформ та інтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2021. №2. С. 35–40.

Mishchenko R. Conceptual provisions for the development of the public procurement system

The article substantiates that the development of measures aimed at improving the public procurement system should be sustainable, systematic and become the main condition for improving its efficiency in general. Therefore, it is determined that one of the ways to solve the problem of improving the efficiency of public administration is the development and implementation of a comprehensive approach to the formation, development and implementation in practice of scientifically sound conceptual approaches to public administration, which provide a set of measures, comprehensive mechanisms and tools for developing this system, overcoming corrupt intentions and strengthening the role of public financial control. The author's descriptive conceptual approaches to public administration of the public procurement system are presented, which include: a comprehensive approach to the implementation of a system of measures aimed at improving the mechanisms and tools of the public procurement system in part: formation of the e-shop subsystem; protection of socio-economic interests of state customers; constant stimulation of efficiency of placement of the state order; compliance with the principle of two-part state contract; development of a «two winners» mechanism; intensification of the practice of conducting «joint bidding»; prevention of abuse, fight against corruption, and establishment of a system of public financial control to facilitate the use of budget funds. In turn, an important role is given to independent and public control, which should act as a «litmus test» and timely signal deviations from the rules and procedures for public procurement, to activate the authorities to implement the basic provisions of certain conceptual approaches. The proposed areas for improving the mechanisms of state regulation in the public procurement system are possible with proper regulatory legal support. In support of each proposed measure, it is necessary to improve existing or create new laws and regulations.

Key words: public procurement, system, public administration, orders, mechanisms, economy.